

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa B. K.
przeciwko Zespołowi Szkół Nr 1 [...] w G.
o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 listopada 2024 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 26 stycznia 2024 r., sygn. akt III APa 26/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 1.350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku, wyrokiem z dnia 26 stycznia 2024 r., oddalił apelację B. K. od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 20 czerwca 2023 r., nakazującemu pozwanemu Zespołowi Szkół nr 1 [...] w G. złożenie oświadczenie w formie ustnej do protokołu na najbliższym (od uprawomocnienia się orzeczenia) posiedzeniu Rady Pedagogicznej pozwanego o następującej treści: „Dyrektor Zespołu Szkół nr 1 [...] w G. oświadcza, że na zebraniu Rady Pedagogicznej w dniu 22 listopada 2017 r. wicedyrektor Szkoły D. G. przedstawił nieprawdziwe zarzuty w

stosunku do Pani B. K., co do dopuszczania się przez nią zachowań o charakterze mobbingowym, które to zarzuty mogły narazić ją na utratę dobrego wizerunku oraz przyczynić się do utraty zaufania potrzebnego do wykonywania zawodu. W związku z tym Zespół Szkół nr 1 [...] w G. (dalej jako Szkoła) przeprasza Panią B. K. za powyższe wypowiedzi, naruszające jej dobra osobiste"; oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, dobro osobiste, którego naruszenie zarzucała pozwanemu powódka, należało zidentyfikować jako godność pracowniczą, a jego naruszenia powódka upatrywała po pierwsze - w zarzuceniu jej stosowania mobbingu, podczas prezentacji na posiedzeniu Rady Pedagogicznej wyników ankiety mobbingowej oraz po drugie - w zorganizowaniu spotkania z rodzicami uczniów klasy 1C, na którym wyjaśniana była zasadność złożonej na powódkę skargi dotyczącej niewłaściwego traktowania przez nią uczniów, w tym odczytania stawianych jej w skardze zarzutów.

Sąd Apelacyjny nie miał wątpliwości co do tego, że sformułowania zawarte w podsumowaniu wyników ankiety mobbingowej, zaprezentowanym przez wicedyrektora na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w dniu 22 listopada 2017 r. naruszają dobra osobiste powódki jako pracownika, w szczególności jej godność pracowniczą. Jednocześnie takiego naruszenia Sąd Apelacyjny nie dostrzegł w sposobie rozpatrzenia skargi rodziców klasy 1C na zachowania powódki wobec uczniów w październiku 2020 r., w szczególności - w zaprezentowaniu treści zarzutów zawartych w skardze na zebraniu z rodzicami w dniu 14 października 2020 r. Sam akt wniesienia skargi oraz podniesienie w niej zarzutów co do zachowania powódki miały charakter obiektywny. Wicedyrektor zaś poinformował rodziców o złożeniu skargi oraz o tym, że sformułowano w niej zarzuty o określonej treści.

Istotną okolicznością przemawiającą za zasadnością decyzji orzekających sądów o ograniczeniu naprawienia szkody do oświadczenia o przeproszeniu powódki jest fakt, że ona nie wykazała, aby stwierdzone naruszenie miało następstwa w zakresie jej kondycji psychicznej, co musi rzutować na ocenę rozmiaru doznanej krzywdy. Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie naruszenia dobra osobistego powódki tylko w jednostkowej

sytuacji z dnia 22 listopada 2017 r., i tylko do tego naruszenia Sąd odniósł roszczenia o zadośćuczynienie.

Skarga kasacyjna została wywiedziona przez pełnomocnika powódki, który zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w części.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik wskazał na jej oczywistą zasadność w zakresie naruszenia art. 448 k.c. w związku z art. 24 k.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Formułując wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, oparty na przesłance przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tak rozumiana przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie została skutecznie wykazana przez skarżącą.

Sąd Apelacyjny trafnie przyjął, że ocena czy doszło do naruszenia dobra osobistego nie odbywa się według miary indywidualnej wrażliwości poszkodowanego (tu poszkodowanej) dotkniętego zachowaniem innego podmiotu, lecz według kryteriów obiektywnych, tj. według opinii występujących w społeczeństwie, według odczuć przeciętnego odbiorcy - osoby rozsądne i

racjonalnie oceniającej, nieobciążonej uprzedzeniami, nieskłonnej do wyrażania ekstremalnych poglądów (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 18 czerwca 2009 r., II CSK 58/09, LEX nr 1391178; z 29 września 2010 r., V CSK 19/10, OSNC-ZD 2011 Nr 2, poz. 37 oraz z 23 czerwca 2017 r., I CSK 272/16, LEX nr 2382433).

Nie wszystkie jednak działania (zaniechania) nawet rodzące negatywne oceny w relacjach społecznych wymagają udzielenia ochrony na podstawie przepisów dotyczących ochrony dóbr osobistych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano na tle konkretnych stanów faktycznych, że nie udziela się ochrony na podstawie przepisów o ochronie dóbr osobistych, jeśli wyrządzona wskutek działania mającego naruszać dobro osobiste dolegliwość lub niedogodność jest małej wagi według przeciętnych i rozsądnych ocen społecznych. Wypadki małej wagi nie rodzą zatem roszczeń o ochronę dóbr osobistych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 13 września 2013 r., II CSK 1/13, OSNC-ZD 2014 nr D, poz. 69 oraz z 23 maja 2002 r., IV CKN 1076/00, OSNC 2003 Nr 9, poz. 121).

Na potrzeby oceny zasadności wniosku o rozpatrzenie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania należy też podkreślić, że już z treści art. 448 k.c., zawierającego majątkowy środek ochrony dóbr osobistych wynika, iż udzielenie tej formy ochrony dóbr osobistych przez sąd ma charakter fakultatywny, co nie oznacza, że sąd może stosować ten przepis w sposób dowolny (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 7 lutego 2005 r., SK 49/03, OTK-A 2005 Nr 2, poz. 13). W powołanym wyroku zwrócono uwagę, że w orzecznictwie wypracowano kryteria, którymi powinny kierować się sądy oceniając czy i w jakim zakresie uwzględnić żądanie zasądzenia zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na skutek naruszenia dobra osobistego. Z orzecznictwa tego wynika, że o ile do zastosowania niemajątkowych środków ochrony dóbr osobistych przewidzianych w art. 24 § 1 k.c. wystarczy sama obiektywna bezprawność naruszenia dóbr osobistych poszkodowanego, o tyle, co do zasady, zasądzenie zadośćuczynienia uzależniona jest od zawinionego naruszenia dobra osobistego, a stopień winy sprawcy wpływa na wysokość zadośćuczynienia (zob. np. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 9 września 2008 r., III CZP 31/08, OSNC 2009 Nr 3, poz. 36 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 5 marca 2010 r.,

IV CSK 340/09, LEX nr 852529 i z 11 grudnia 2013 r., IV CSK 188/13, LEX nr 1444338).

Rację ma skarżąca prezentując stanowisko, zgodnie z którym zadośćuczynienie powinno przedstawiać odczuwalną ekonomicznie wartość, a jego wysokość nie może sprowadzać się do kwoty symbolicznej. Odpowiednia suma pieniężna ma kompensować krzywdę, a więc szkodę niemajątkową, która jest z istoty rzeczy niewymierna, niemożliwa do wyrażenia w pieniądzu. Odpowiednia suma nigdy nie będzie ekwiwalentem krzywdy, jak to jest w wypadku szkody materialnej, lecz może zapobiegać trwaniu naruszenia, czy łagodzić skutki negatywnych doznań, wynikających z naruszenia dóbr osobistych. Jednocześnie jednak pomija w swojej wypowiedzi, że oceniając możliwość zasądzenia zadośćuczynienia oraz jego wysokość należy brać pod uwagę całokształt okoliczności faktycznych, w tym winę sprawcy naruszenia dobra osobistego, jej stopień, rodzaj naruszonego dobra osobistego, długotrwałość i intensywność doznanego cierpienia przez poszkodowanego (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 7 sierpnia 2014 r., II CSK 552/13, LEX nr 1504553; z 7 lutego 2019 r., II CSK 1/18, LEX nr 2618012; z 26 listopada 2019 r., IV CSK 386/18, LEX nr 2786140). Wskazuje się, że nie w każdym przypadku naruszenia dobra osobistego sąd ma obowiązek zasądzić zadośćuczynienie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 23 stycznia 1974 r., II CR 763/73, LEX nr 585015). Odmowa zasądzenia zadośćuczynienia może być spowodowana znikomym wymiarem cierpienia i innych negatywnych konsekwencji doznanego przez poszkodowanego na skutek naruszenia dobra osobistego, czy też podejmowaniem przez naruszciciela dóbr osobistych dobrowolnych działań mających na celu zniwelowanie czy też zmniejszenie doznanego przez poszkodowanego negatywnych konsekwencji na skutek naruszenia jego dobra osobistego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2024 r., II CSKP 1269/22, LEX nr 3716744). Niewątpliwie w związku z zaistniałą sytuacją powódka doznała pewnej przykrości – na co wskazał Sąd Apelacyjny – jednak niewielka skala doznanego krzywdy przy uwzględnieniu obiektywnych ocen funkcjonujących w społeczeństwie nie uzasadniała udzielenia jej ochrony na podstawie przepisów o ochronie dóbr osobistych w formie

przewidzianej w art. 448 k.c. Należy mieć bowiem na uwadze rodzaj naruszonego dobra osobistego oraz czas trwania konsekwencji związanych z jego naruszeniem.

Z tych względów nie można doszukać się wskazanej podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a zatem Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach procesu orzeczono w myśl art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[a.ł.]